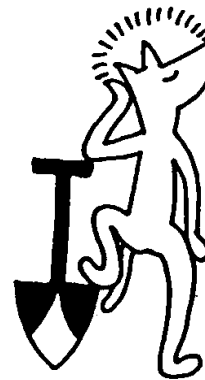

OBSAH

Zprávy z provincie	1
Prosby o modlitby	3
KDS. Večer téměř vánoční	4
Laická sdružení sv. Dominika	5
Stálé studium	6
Nové knihy	6
Setkání dominikánské rodiny v H. Králové 2003	8
Nekrologium	10
Salve	11
DVI. Dominikánští dobrovolníci	13
Růženec – naše svaté dědictví	15
P. Koudelka OP: Obraz Bohorodičky	20
P. Braito OP: My víme, že přijde	24

OPUSCULUM

Měsíčník České dominikánské rodiny

Vydává Kazatelské středisko

České dominikánské provincie

Adresa redakce:

Dagmar Ester Kopecká

Na Zlíchově 221/8, 152 00 Praha 5

tel./fax: 251 554 669; e-mail: ester@op.cz

č. účtu: 122918389/0800 (ČS) var. symbol 332

Roční předplatné (11 čísel) včetně poštovného
je 215 Kč.

Uzávěrka dalšího čísla: 23. 12. 2003

KALENDÁŘ AKCÍ ČESKÉ DOMINIKÁNSKÉ RODINY

29. 5. 2004	pout' do Jablonného v Podještědí
28. 10. 2004	zasedání Rady vyšších představených OP v Praze
6. 11. 2004	setkání české dominikánské rodiny v H. Králové

PŘEDPLATNÉ NA ROK 2004

Roční předplatné (11 čísel včetně poštovního) na rok 2004 činí 215 Kč. Můžete ho uhradit přiloženou složenkou nebo bankovním převodem na účet č. 122918389/0800 (ČS) var. symbol 332. Moc prosíme všechny, u kterých dochází k nějaké změně (zrušení odběru, změna adresy, změna počtu odebíraných výtisků apod.), aby nám o tom zaslali zprávu; je pro nás velmi obtížné zjišťovat tyto informace pouze ze soupisu poštovních převodů či z bankovního výpisu. Děkujeme. Redakce

SLUŽBY PROVINCIALÁTU

provinciál: Út 9 - 11; 14 - 16 (*kromě úterků, kdy je zasedání prov. rady*), Čt 9 - 11

KAZATELSKÉ STŘEDISKO

Setkání týmu KS probíhají každé 3. pondělí v měsíci v klášteře sv. Jiljí v Praze. Příští setkání se koná 15. 12. 2003 od 17 hodin v kostele sv. Jiljí a pak ve velké hovorně.

PRAŽSKÝ KONVENT

Pravidelné týdenní akce

- *úterý*
17:00-17:50 adorace v kapli sv. Zdislavy
19:15 příprava dospělých na křest (fr. Jordán)
- *středa*
19:30 společenství modlitby – sakristie
20:00 příprava katechumenů (fr. Jan – malá hovorna)
- *čtvrtek*
19:15 Schola Dominicana – zkušebna
nová příprava katechumenů v 19:30 po nešporách (malá hovorna)
- *neděle*
16:00 Presidium Mariiny Legie (v. hovorna)

Mariánská pobožnost

3. 12. v 17:00 růženec a procesí s obrazem Panny Marie Rynecké ze Staroměstského náměstí ke sv. Jiljí, litanie k Panně Marii, růženec.

Setkání s arcibiskupem

21. 12. navštíví svatojiljskou farnost otec kardinál Miloslav Vlk. Setkání bude zahájeno v 9:30 hodin mší svatou, po ní bude následovat diskuze v barokním refektáři klášteřa.

Setkání Laických sdružení sv. Dominka

- 4. **pražské** – sobota 6. 12. v 8:30
- 5. **pražské** – čtvrtky 4. 12. a 18. 12. Setkání začíná modlitbou růžence v 18:00 v kostele.

Slavnostní liturgie

25. 12. v 18:30 – SLAVNOST NAROZENÍ PÁNĚ: Franz Rucker: Missa patoralis in D. Zpívá: *Woves collegium*, diriguje M. Franěk, varhany: Petr Chaloupský
26. 12. v 18:30 – sv. Štěpána: Jakub Jan Ryba: Česká mše vánoční. Zpívají *Spojené sbory* a hosté, diriguje Marika Pečená, varhany Petr Chaloupský.

Přednášky

Přednáškový cyklus
SV. TOMÁŠ – TEOLOG VE SVÉ DOBĚ A PRO KAŽDOU DOBU
přednáší P. Tomáš Pospíšil OP
„Svatý Tomáš, Magister in Sacra Pagina (1256-59)“
9. 12. 2003 v 19:45 v čítárně klášteřa

SPOLEČNOST PRO CÍRKEVNÍ PRÁVO
pořádá ve středu 10. 12. od 18:00 v čítárně knihovny klášteřa večer k desátému výročí svého založení, na kterém promluví Prof. JUDr. Valentin Urfus na téma „Právo a tzv. druhá scholastika na prahu raného novověku“ a JUDr. Cyril Svoboda na téma „Aktuální otázky českého zákonodárství“.

Misijní aktivity

Večerní evangelizační škola („VES“) – kurs přípravy laiků pro svědectví slovem neboli škola evangelizace. Setkání jsou každé úterý v 18:00; přihlášky a informace: jan@op.cz. *Oáza modlitby* ve dnech 5. - 7. 12. na Klokočtech. Rekolekce pro mladé od 17 do 35 let. Součástí rekolekce je: svátost smíření, adorace, katecheze, malá skupina, mše svatá, výlet a společná modlitba. Rekolekce bude zaměřena na tajemství Církve. Od 30. 12. 2003 do 1. 1. 2004 proběhne *Silvestrovská oáza modlitby* v Litoměřicích. Informace fr. Jan (jan@op.cz)

V listopadu t.r. se do pražského konventu přestěhoval otec Česlav Plachý OP. Jeho nová adresa je: Husova 8, 110 00 Praha 1, tel. číslo: 224 218 439, e-mailová adresa ceslav@op.cz se zařizuje.

PLZEŇSKÝ KONVENT

Přednášky

- **Filosofie** – téma *Podstatné problémy filozofie* přednáší každou 3. středu v měsíci od 19:15 do 20:30 Jiří Fuchs.
- **Katechismus**. Přednáší fr. Cyprián každé 1. a 2. úterý v měsíci od 19:15 do 20:00.

- **Dogmatika**. Přednáší fr. Cyprián každé 3. a 4. úterý v měsíci od 19:15 do 20:00. Přednášky se konají ve společenském sále klášteřa.

OLOMOUCKÝ KONVENT
Přednášky

I. Úvod do studia sv. Tomáše Akvinského
přednáší P. Štěpán M. Filip OP
4. 12., 8. 1., 5. 2., 4. 3., 1. 4., 6. 5. a 3. 6.

II. Církev a stát

přednáší P. Damián Němec OP
11. 12., 15. 1., 12. 2., 11. 3., 15. 4. a 13. 5.

III. Katecheze o modlitbě a svátostech

přednáší P. Antonín Krasucki OP
18. 12., 22. 1., 19. 2., 18. 3., 22. 4. a 17. 6.

IV. Úvod do Písma svatého

přednáší P. Pavel M. Mayer OP
29. 1., 26. 2., 25. 3., 29. 4., 27. 5. a 24. 6.

V. Podstatné problémy filozofie

přednáší Jiří Albert Fuchs, terciář OP
10. 12., 14. 1., 11. 2., 10. 3., 14. 4., 12. 5. a 9. 6.

Přednášky se konají v přednáškovém sále klášteřa (Slovenská 14) vždy od 19:30 hod.

DOMINIKÁNI NA INTERNETU
www.op.cz

Těšíme se na Vaše ohlasy a nové informace k zveřejnění. Sháníme „krajské dopisovatele“ za jednotlivé komunity, skupiny apod., kteří se budou starat o aktualizaci údajů (např. o bohoslužbách, kontaktech, pravidelných akcích) a budou nás informovat o životě a dění v daném místě.

Jáchym, jachym@op.cz

ŽIVÝ RŮŽENEC

Zveme všechny členy a přátele dominikánské rodiny k zapojení do živého růžence za mír a za rodiny. Zájemci se mohou přihlásit na adrese: Fr. Irenej, Klášter dominikánů, Dolní Česká 3, 669 02 Znojmo, irenej@op.cz

fr. Irenej, O.P., promotor pro růženec

ADORACE ZA NOVÁ POVOLÁNÍ

Na první pátek každého měsíce se koná v kostele sv. Ludmily v Praze společná adorace za nová povolání ke kněžskému i zasvěcenému životu, za rodiny a za věrnost všech. 5. prosince 2003 tuto adoraci povedou bratři dominikáni a sestry dominikánky. Zahájení mši svatou v 7:30 hodin, po ní následuje celodenní výstav Nejsvětější svátosti. V 15:30 hodin společná adorace. Zakončení mši svatou v 16:30 hodin, kterou bude slavit otec kardinál Miloslav Vlk. Srdečně zveme všechny členy a přátele dominikánské rodiny.

JUBILEA BRATŘÍ A SESTER

2. 12.	Fr. Kryštof Nečas	83. narozeniny
11. 12.	S. M. Josefa Marcela Nacházelová	31. narozeniny
25. 12.	Fr. Gabriel Souček	82. narozeniny
27. 12.	Fr. Augustin Prokop	51. narozeniny
31. 12.	Fr. Tomáš Pospíšil	20. výročí slavných slibů

Blahopřejeme!

PROSBY O MODLITBY

- ❖ za naše představené a za Boží pomoc pro všechna důležitá rozhodnutí
- ❖ za nová povolání pro všechny větve dominikánské rodiny
- ❖ za kazatelské středisko
- ❖ za apoštolské působení v médiích, především na internetu
- ❖ za projekt křesťanského knihkupectví OLIVA
- ❖ za nemocné členy dominikánské rodiny
- ❖ za vážně nemocného syna jedné naší sestry z LSsD
- ❖ za Boží pomoc při zakládání duchovní komunity tělesně postižených mužů v Jablonném v Podještědí
- ❖ za naše bratry a sestry působící ve školství

HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR

Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, tel.: 603 976 231, e-mail: info@prolife.cz, http://prolife.cz

Modlitby za nenarozené děti. Zveme všechny lidi dobré vůle ke společné modlitbě růžence a proseb za nenarozené děti, těhotné maminky, zdravotnický personál a jiné potřeby. Scházíme se pravidelně každý první a třetí čtvrtek v měsíci od sedmi hodin ráno a každý druhý a čtvrtý čtvrtek v měsíci od čtyř hodin odpoledne před porodnicí U Apolináře v ulici Ke Karlovu na Praze 2; každou druhou středu v měsíci v 18 hodin a každou 4. středu v měsíci v 7 hodin v Brně, park před porodnicí, Obilní trh; každou 2. sobotu v měsíci v 16 hodin v Kladně v posluchárně nemocnice. Pán Bůh zaplať všem, kteří jsou s námi spojeni v modlitbě.

KATOLICKÝ DOMOV STUDUJÍCÍCH

Pro ty z Vás, kteří nás neznají, pár následujících informací: Katolický domov studujících (KDS) je církevní školské zařízení. Domov vedou a spolu s civilními zaměstnanci v něm pracují sestry dominikánky, jejichž kongregace je zřizovatelem KDS. Kapacita domova je 83 míst, která jsou obsazena studentkami ze třiceti různých středních škol zřizovaných především Magistrátem hl. m. Prahy, několik studentek navštěvuje také školy církevní nebo soukromé. Věkové rozvrstvení ubytovaných studentek je od 14 do 21 let.

Poděkování

Rádi bychom touto cestou poděkovali Vám všem, kteří nás podporujete, jak modlitbou, tak i finančně. Především děkujeme paní Marii Kloudové ze 4. pražského sdružení LSsD za pravidelný sponzorský příspěvek.

Ze sponzorských darů jsou naplňovány fondy KDS (sociální, kulturní, vybavení atd.). Příspěvky ze sociálního fondu pak pomáhají financovat pobyt děvčat z rodin žijících ve ztížené sociální situaci. V současnosti příspěvky z tohoto fondu pomáhají devíti rodinám.

Pozvání

Dovolujeme si pozvat všechny naše přátele a dobrodince na

VEČER TÉMĚŘ VÁNOČNÍ

v úterý 16. 12. 2003 od 19 hod.

v jídelně KDS, Černá 14, Praha 1

sestry dominikánky

LAICKÁ SDRUŽENÍ SV. DOMINIKA ZPRÁVY Z MÍSTNÍCH SDRUŽENÍ

MS NIVNICE (představená Zdeňka Dominika Starobová)

Dne 14. 11. 2003 složili věčné sliby poslední dva členové našeho sdružení s časnými sliby: sestra Marie Zdislava Navláčilová a bratr Josef František Borýsek, oba z Korytné. Přejeme jim Boží pomoc, ochranu Panny Marie a přímluvu sv. Dominika. V současnosti je nás celkem 15 členů, 8 z Nivnice a 7 z Korytné. Dvě naše sestry jsou už nepohyblivé, odkázané na pomoc bližních, další těžce nemocné, takže naše služba spočívá především v modlitbách a obětech přinášených na nevyčerpatelné množství úmyslů; vždyť modliteb není nikdy dost. Další členové se snaží pomáhat se vším potřebným v kostele a na faře. Snažíme se i o apoštolát, hlavně ve svých rodinách, i tam už začíná být pole neorané a velký vliv světa.

MS VŠERUBY (představený Michal František Vaněk)

Dne 19. 10. 2003 složil časné sliby náš bratr Václav Jindřich Suso Valeš. Obláčku měl 3. 10. 2002. Přejeme mu na jeho cestě hojnost Božího požehnání a prosíme o modlitby za něj.

3. PRAŽSKÉ SDRUŽENÍ (představená Eva Terezie Chaloupská)

Zveme Vás na pravidelná setkání, která se konají vždy jednou měsíčně v klášteře u sv. Jiljí – 18:00 modlitba růžence, 18:30 mše sv., 19:15 nešpory, ~19:30 setkání v hovorně nebo zinním chóru, kde proběhne přednáška na dané téma. Termíny setkání a další podrobnosti na adrese www.laici3ps.op.cz

4. PRAŽSKÉ SDRUŽENÍ (představená Marie Anežka Kloudová)

Naše sestra Marta Anežka Vodičková v tomto měsíci oslaví své 70. narozeniny. K tomuto významnému životnímu výročí jí vyprošujeme Milosti a Boží požehnání. Naše sdružení se sejde dne 6. 12. v kapli sv. Zdislavy – v 8:30 Chvály, v 9:00 mše svatá. Pokračování je ve velké hovorně.

5. PRAŽSKÉ SDRUŽENÍ (představená Dagmar Ester Kopecká)

Pravidelná setkání: 4. 12. (Mikuláš), 18. 12. 2003 (o. Martin), 15. 1. 2004 (Leona Silvie), 29. 1. 2004 (Martin Me2d)

Setkání se konají v klášteře sv. Jiljí; program: 18:00 modlitba růžence, 18:30 mše svatá, 19:15 nešpory, 19:30 setkání v kapli sv. Zdislavy nebo v hovorně

STÁLÉ STUDIUM

Brilantní, avšak málo navštívená přednáška

Fr. Benedikt Mohelník OP, který studuje ve Fribourgu, po delší době navštívil Čechy v podstatě mj. za účelem přednášky „Duch svatý a svátost biřmování“ v rámci trvalého studia. Přednáška se konala v sobotu 22. listopadu v olomouckém konventu, jak napřed avizováno v OPusculu.

Vzhledem k tomu, že jde o jeden z oborů studia otce Benedikta, byla přednáška vskutku obsáhlá a fundovaná (trvala s přestávkami přes dvě a půl hodiny a nebýt časového limitu pro přednášku určeného, jistě by se díky četným dotazům nadšených posluchačů protáhla až do odpoledne). V některých bodech navazovala na přednášky přednesené otcem Benediktem v rámci 1. ročníku Letní teologické dílny. Doufejme, že se brzy dočkáme jejího úplného textu.

O to větší škoda je, že se přednášky zúčastnili jen 4 terciáři, vskutku zahanbení masivní účastí otců. Takových přednášek je vskutku do roka málo, terciáři bděte!!!

Další pokračování cyklu stálého studia by se mělo konat vždy v sobotu před 3. nedělí velikonoční a v sobotu před slavností Krista Krále. Program bude předem oznámen. Snahou organizátorů je samozřejmě udržet stávající vysokou laťku cyklu.

Ivan František Bok

NABÍDKA NAKL. KRYSTAL OP

Krystal OP, Husova 8, 110 00 Praha 1, tel. 224 237 750, <http://krystal.op.cz>; e-mail: krystalop@volny.cz

vyjde v prosinci:

Jan Tauler: Propast k propasti volá

Soubor 18 kázání s obsáhlou úvodní studií seznamuje čtenáře s postavou dominikánského kazatele Jana Taulera, který patří spolu s Mistrem Eckhartem a Jindřichem Susem k nejvýznamnějším představitelům německé mystiky.

Jeruzalémská bible, 13 sv.

Jeremiáš, Pláč, Baruch

Thomas Merton: Vody Siloe

Známý trapista velice čtivě a živě podává dějiny cisterciáckého řádu z hlediska jejich duchovního smyslu. Čtenář je skrze data, události a významná jména uváděn především ke smyslu kontemplativního mnišského života vůbec.

NABÍDKA KNIHKUPECTVÍ OLIVA

OLIVA**knihkupectví a galerie**

nejúplnější produkce literatury a časopisů
z oblasti křesťanství, judaica,
pravoslaví.
knihy z oblasti historie a filozofie
malá prodejní galerie dřevěných plastik
a obrazů.

Adresa: Jilská 7, 110 00 Praha 1

Otevřeno: po-pá 10-18 hod.

Tel. 606 657 544

E-mail: knihy-oliva@quick.cz

Internetové knihkupectví:

<http://oliva.op.cz>

Těšíme se na Vaši návštěvu a objednávky!

Leo Elders: Filosofie přírody u sv. Tomáše Akvinského. Přírozenost, vesmír, člověk.
Oikoymenh, brož., 479 str., 448 Kč

Yves Hamant: Alexandr Meň – Kristův svědek pro dnešní Rusko

Devátého září 1990 byl poblíž Moskvy zabit ranami sekerou jeden pravoslavný kněz. Tato vražda odhalila světu osobnost A. Meně, který svým duchovním vyzařováním začínal zaujímat v ruské společnosti místo uvolněné smrtí A. Sacharova.

KN, brož., 182 str., 159 Kč

Jan Dobraczyński: Listy Nikodémovy

Historický román zavádí čtenáře do Palestiny do doby před dvěma tisíci lety, kdy Ježíš zahajuje své veřejné působení a kromě jiného také radikálně mění způsob života farizeje Nikodéma.

Paulínky, brož., 366 str., 210 Kč

Giorgio Zevini – Pier Giordano Cabra: Lectio divina na každý den v roce, 7

Neděle liturgického mezidobí, cyklus C

KN, brož., 182 str., 230 Kč

Rorate. České adventní zpěvy 16. století.

KN, brož., 43 str., 35 Kč

Curzia Ferrariová: Černý rytíř

Román o Ignáci z Loyoly.

KN, váz., 227 str., 219 Kč

Sulpicius Severus: Život svatého Martina

Soubor svatomartinských textů, uvedený studií M. C. Putny o Sulpiciově a Martinově Galii čtvrtého století, o možných rozdílech mezi historickým a literárním Martinem a o vývoji kultu sv. Martina v národního patrona Francie a jednu z emblematických figur křesťanské Evropy.

Herrmann&synové, brož., 269 str., 168 Kč

Setkání dominikánské rodiny v Hradci Králové 8. listopadu 2003

Díky příznivějšímu počasí než loni se téměř všichni účastníci sešli již na zahajovací koncelebrované mši svatě v katedrále sv. Ducha v 9 hodin. Ranní slunce a srdečná slova uvítání od arcibiskupa Karla Otčenáška a biskupa Dominika Duky krásně prozařovala celý chrám.

Po milém a jako vždy dobře zorganizovaném agapé v prostorách Nového Adalbertina a po úvodním slově otce provinciála Alvareze Kodedy OP již následovala podnětná přednáška fr. Štěpána Filipa OP o Panně Marii. Poté, co o. Štěpán zdůraznil (v souladu se starou zásadou), že o Panně Marii nelze nikdy hovořit dostatečně, věnoval se rozboru tzv. dialogu spásy z Lukášova evangelia (Lk 1, 26-42).

Následovala tradiční blahopřání k jubileím, kterých se se šarmem sobě vlastním ujal fr. Pavel Mayer OP. Brzy jej však vystřídala sestra Veronica Rafferty z Dominican Volunteers International (DVI), nejmladší, 2 roky staré dominikánské aktivity, která vznikla z popudu předchozího magistra řádu Timothy Radcliffa OP. DVI vysílá bratry, sestry i laiky do míst, kde mohou pomoci jednak šířením evangelia a jednak svými odbornými znalostmi. Podrobnou informaci o DVI přineslo říjnové číslo OPuscula.

V další části programu přednesli stručné zprávy o životě a činnosti zástupci či představení jednotlivých větví dominikánské rodiny: otec provinciál fr. Alvarez, fr. Pavel jakožto magistr noviců a kleriků, generální představená České kongregace sester dominikánek S. M. Slavomíra Měříčková, S. M. Růžena Vučková z kláštera mnišek v Praze-Lysolajích a s. Dagmar Ester Kopecká z Laických sdružení sv. Dominika. Prezentaci uzavřel fr. Vladimír Josef Slámečka OP ze Sdružení kněží a jáhnů sv. Dominika a pak již následovala modlitba Anděl Páně spojená se sextou.

V neformálních rozhovorech se pokračovalo i při obědě a v 15 h. začala odpolední část programu: tradiční krátké přehledy našich aktivit v roce 2003. Většina z nich byla podrobně popsána v letošních číslech OPuscula – generální studium (fr. Štěpán Filip), kazatelské středisko a misie (fr. Pavel Mayer), VEŠ (fr. Albert Borek), dominikáni na internetu (fr. Jáchym Beneš), a také zpráva otce převora pražského konventu fr. Piotra Krysztofiaka o aktivitách Studia Veritas (archivační činnost pro BBC), ke kterým – pro většinu účastníků asi překvapivě – patří nyní i produkce filmu o sv. Janu Nepomuckém.

Dále vystoupila sestra Eva Imelda Fuchsová s příspěvkem o publikační činnosti nakladatelství Krystal OP. Byli jsme mile překvapeni jak množstvím publikačních řad (Teologia Maior, Jeruzalémská Bible, Suma teologie sv. Tomáše trojjazyčně na internetu, Dominicanana a dále nová řada Aquinata, ve které letos vyšly již tři tituly, a nově se rozvíjející spolupráce s trapistickým klášterem v Novém dvoře, kde si trapisté zvolili Krystal za nakladatelství, ve kterém budou vydávat literaturu pro svou potřebu – nyní se jakožto nejčerstvější výsledek této spolupráce chystá překlad Mertonových Vod Siloe), tak kvalitou vydaných publikací (např. první ze čtyř dílů dogmatiky J.-H. Nicolase). Sestra Imelda byla po zásluze za svoji prezentaci odměněna potleskem.

Následoval krátký příspěvek výkonného redaktora revue Salve Norberta Schmidta, který upozornil na změněnou grafickou úpravu i redakční radu časopisu. Myslím, že se zaslouženou pozorností se setkalo i poslední číslo Salve pojednávající o křesťanství v Africe. V dalším vstupu podal Radim Ucháč zprávu o informačním serveru res.catholica (rádi by při dostatečném množství financí vydávali též jako časopis) a aktivitách Hnutí pro život. Zde fr. Radim zdůraznil důležitou věc, že změna smýšlení ve věci ochrany nenarozeného života se neobejde bez změny přístupu k našim životům, kde musíme připustit především ochotu k oběti místo jejího odmítání. Fr. Pavel připomenul také naše dominikánské poslání snižovat počet duchovně potřebných v naší zemi.

Mezitím bylo kdykoli možno v předsálí shlédnout nové stránky www.op.cz, které jsou dílem bratří Jana Jáchyma Beneše a Radima R. Ucháče. Stránky jsou graficky mnohem přehlednější a obsahově podstatně bohatší nežli byla předchozí verze. Autoři žádají a zároveň naléhavě vyzývají všechny členy dominikánské rodiny, aby je průběžně zásobovali novinkami o dění v jejich sdruženích, konventech apod. Ideální by bylo za každou komunitu ustanovit jednoho „stálého dopisovatele“, který by měl doplňování stránek na starosti.

Bohužel se díky nabitému programu na všechny dominikánské projekty nedostalo, nicméně i to ukazuje na utěšeně vzkvétající život naší rodiny.

Po tomto velmi hutném bloku informací se účastníci setkání rozdělili do tří skupin, aby pod vedením moderátorů společně pracovali na následujících tématech: růženec a duchovní život v rodině (fr. Irenej Šiklar OP), identita a poslání dominikánské rodiny (Jan Jáchym Beneš) a dominikánský voluntariát (s. Veronica Rafferty).

Asi po hodině se všichni účastníci sešli k modlitbě nešpor, loretánských litaníí, Salve Regina,... Následovalo zasloužené poděkování jednak otci biskupovi Dominikovi, že naše každoroční setkání laskavě umožnil a podpořil, celému organizačnímu týmu za skvělou bezchybnou organizaci celého setkání a dále již jen rozloučení a dominikánský klub pro ty, kdo ještě odjet nechtěli nebo se dokonce chystali přenocovat.

Myslím, že letošní setkání bylo živější a více nabitě událostmi než to loňské, bohužel jsme museli pro zdravotní indispozici přednášejícího oželeť přednášku fr. Rajmunda Tretery OP o církvi pod nátlakem státu. Snad tedy za rok.

Ivan František Bok

NEKROLOGIUM

11. prosince 1953

zemřel tragicky bratr klerik **Leo Janovský**. V roce 1950 byl spolu s ostatními kleriky olomouckého konventu internován v klášteře v Broumově a odsud krátce nato odveden k PTP. Nedaleko Banské Bystrice pak byl přejet nákladním autem. Ať odpočívá v pokoji.

21. prosince 1998

zemřel ve Znojmě **P. Patrik Josef Trnečka**. Narodil se 12. února 1924 v Protivanově. Vstoupil do dominikánského řádu v Olomouci, kde složil řádové sliby 3. března 1946. Na kněze byl vysvěcen 3. března 1950 v Olomouci. Krátce na to byl s ostatními řeholníky násilně odveden do koncentračního kláštera v Broumově. Od září 1950 do konce roku 1953 byl nasazen v PTP. Poté pracoval jako stavební dělník v OSP Blansko, pak jako lesní dělník. V letech 1957-62 pracoval jako zahradník v Broumově a zároveň vypomáhal v duchovní správě sester dominikánek. Pak působil v duchovní správě ve Znojmě a od 1. května 1974 jako duchovní správce v Želetavě. Dále působil od r. 1990 v Uherském Brodě a v klášteře Milosrdných sester sv. Kříže v Kroměříži. Od sester v Kroměříži občas jezdil navštěvovat své známé ve Znojmě. Při jedné z návštěv dostal mozkovou mrtvici a zůstal u nich v ošetřování. Když se stav nemoci zhoršil, byl převezen do nemocnice ve Znojmě, kde také zemřel. Pohřben je ve Znojmě. Ať odpočívá v pokoji.

24. prosince 1948

zemřel ve Znojmě **P. Alois Capoušek**. Narodil se 1. června 1883 v Kunčí u Chrudimi, sliby složil 14. září 1902 v Olomouci, kde také přijal kněžské svěcení 5. července 1907. Byl oblíbeným kazatelem a zpovědníkem v Olomouci, Uherském Brodě a Znojmě. Krátkou dobu působil jako duchovní správce sester dominikánek v Podivicích. Pohřben je ve Znojmě. Ať odpočívá v pokoji.

SALVE. Revue pro teologii a duchovní život, 3'03

Velké nám. 35, 500 01 Hradec Králové, ✉ dominika@diecezezhk.cz

Z OBSAHU

Albert-Peter Rethmann: Jsou v Čechách chudí?

Simon Tugwell OP: Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království

Jan Heller: Pokora

Mýlí se pouze ti, kteří přemýšlejí (rozhovor s Ceciliem de Lorou SM o Latinské Americe a teologii osvobození)

Ctirad Václav Pospíšil OFM: Mystika evangelní chudoby Františka z Assisi.

Nástin teologie evangelní chudoby

Armando Bandera OP: Cena a plod rozhodnutí pro chudobu

EDITORIAL

Vážení čtenáři,

s chronickým pokulháváním můžete uchopit do rukou třetí číslo 13. ročníku revue Salve s podtitulem *Chudoba*. V době, kdy téměř všechny instituce v zemi, církevní či řeholní nevyjímaje, usilovně studují pokyny k vyplňování žádostí na granty z Evropské unie, rozhodla se naše redakce věnovat toto číslo tématu chudoby. Možná s vědomím, že se na nás z toho velkého žoku peněz stejně nic nedostane, a tak věrni heslu: *Chudoba cti netratí.*, dáme všem potřebnou lekci. Jako mendikanti, čtenáři knihy otce Yvese Congara OP *Za Církev sloužící a chudou*, odsoudíme hrabivou českou společnost, téměř zcela propadlou svodům moderního neokapitalismu. Je tradicí v naší kotlině, že o chudobě káží často lidé, které ale za chudé jejich okolí nepovažuje, nevyjímaje Mistra Jana Husa a konče mnohými mravokárci našich dnů.

Nyní ale vážně – naše zamyšlení nad chudobou nás přivádí ke stránkám Starého zákona. Dali jsme slovo tomu nejpovolanějšímu, Prof. Janu Hellerovi. Všimněme si, že nehovoří vlastně o chudobě, ale o pokoře. Jak často slyšíme od listopadu 1989 slovo *pokora*. Můžeme testovat, zda opravdu rozumíme tomuto pojmu, této výzvě. Na tento článek právem navazuje Simon Tugwell OP s výkladem prvního blahoslavenství. Dostáváme se tak k jádru Ježíšova poselství, který sám sebe nazývá *tichým a pokorným srdcem*. Nemohou chybět

články mendikantů Ctirada Václava Pospíšila OFM a Armando Bandery OP, kteří jakoby připomněli výzvu sv. Františka z Assisi společnosti a církvi 13. století, která strhla i sv. Dominika a jeví se nám živou i dnes.

Přesto však čtenář dneška potřebuje jasný signál o tom, že chudoba není totožná s bídou a nouzí. Rovněž tak, že volba pro chudobu není diktatura, ale spočívá ve svobodném rozhodnutí. Je výzvou statečným a dobrodružství milujícím sestrám a bratřím. O tom vyprávějí *Květy sv. Františka* či *Životy bratří* prvních dominikánů. Ono napětí se mi vybavuje ve vzpomínce na generální kapitulu otců dominikánů v Oaklandu v červenci 1989 v USA, kdy jsem celý den prožil v bouřlivé diskusi s provinciálem brazilských dominikánů. Nejprve to byl spor o dopis kardinála Arnse Fidelu Castrovi, který přirovnal socialistický pokus na Kubě k úsilí o nastolení Božího království na zemi. Nazval jsem tento dopis rouháním a poukázal na otrockou práci kubánských dělníků v plzeňské škodovce, kteří byli mými spolupracovníky. Na tomto podkladě se rozvinula celodenní diskuse o postavení dělníka v továrnách socialistického tábora, jako i v Brazílii. Do diskuse zasahovali účastníci ze všech kontinentů, ze zemí vyspělého prvního světa, jako i z rozvojových zemí z východního i západního bloku. Tváří v tvář skutečnosti bídy a útlaku cítil jsem se bezbranný. Začal jsem ztrácet jistotu, zda v případě, že bych žil v Brazílii, či v jiné chudé zemi, nepřešel bych pod praporek levice. Ne, nekonvertoval jsem, nevrátil jsem se domů jako kandidát hnutí *Pacem in terris*, za jehož kritiku a odsouzení jsem byl i vězněn. Naše celodenní oaklandské klání skončilo podáním ruky s vědomím, že je zapotřebí říci NE nouzi a bídě, kterou způsobuje zlovůle a nenasytná touha po bohatství těch, kteří se domnívají, že člověk je pro ně pouhým nástrojem. K tomuto tématu jakoby se vracel rozhovor s Ceciliem de Lorou SM. Otázka chudoby či nouze není však pouze otázkou ekonomického rozvoje, ale etickým problémem společnosti. Tuto otázku nám klade Prof. Albert-Peter Rethmann.

Mnoho vody protéklo Labem i Vltavou od generální kapituly v Oaklandu v roce 1989. Má prosba, aby spolubratři napsali žádost o udělení Nobelovy ceny míru pro budoucího prezidenta Václava Havla se splnila jen napůl. Podobně asi otázku chudoby nemůže bezzbytku vyřešit třetí číslo letošního ročníku naší revue Salve, ale pokud otevře naše srdce porozumění a chápání druhých, kteří jsou vytlačováni na okraj, splní částečně naše očekávání.

✉ fra Dominik Duka OP

MEZINÁRODNÍ Hnutí DOMINIKÁNSKÝCH DOBROVOLNÍKŮ (DVI – Dominican Volunteers International)

*„Nic se nezmění, pokud nebudeme naslouchat hlasu,
který nás volá jménem...“ (Timothy Radcliffe)*

pokračování z říjnového čísla

FILIPÍNY

❖ Dětský domov Santo Niño

V domově pro osiřelé děti Sester dominikánek z Betánie je ubytováno 60 dětí. Potřebují **dobrovolníky/-ice**. Podrobnější informace budou brzy k dispozici.

❖ Pastorální centrum San Fernando

Sestry Panny Marie Pomocnice potřebují **učitele angličtiny**, kteří by vzdělávali děti i dospělé a **učili náboženství**. Zapojili by se také do práce s lidmi postiženými toxickým odpadem a obětmi přírodních katastrof.

HAITI

❖ ENARTS

Ecole Nationale des Arts de Port au Prince (Národní umělecká škola, Port Prince)
Studenti mohou po třech letech studií techniky získat diplom nižšího stupně a po čtyřech letech akademických studií profesní diplom. Škola udílí vysokoškolské diplomy z různých uměleckých oborů.

Uvítali by **jednoho nebo dva dobrovolníky/-ice**, kteří by se mohli zapojit do této práce.

Toto jsou jednotlivé katedry:

kunshistorie (kde je učitele zvláště zapotřebí)

hudby

divadelní

taneční

výtvarného umění (malba, rytectví, sochařství, odlévání a keramika)

Znalost francouzštiny nutná.

Referent: Fr. Frantz Grandoit, OP, ředitel

IRSKO

❖ Ekumenická komunita Lanthorn

Ve Forthspring v Belfastu potřebují **dobrovolníky/-ice**, kteří by se zapojili do **mírového procesu**. Plynulá angličtina nutná.

NORSKO

❖ Sestry dominikánky v Bodo

Sestry dominikánky slouží katolické komunitě v Bodo. Hledají **dobrovolnice**, které by jim pomohly při **práci s mládeží, s biblickými hodinami a katechezemi**.

Požaduje se angličtina na vysoké úrovni a schopnost učit se norský (nabízí zde velmi kvalitní výuku zdarma). Zajištění potřebných dokladů zabere hodně času, proto je třeba s jejich vyřizováním začít co nejdříve.

PERU

❖ Škola San Columbano

Sestry dominikánky potřebují **psycholožku**, která by posílila sbor jejich Školy San Columbano v Limě a pracovala by se studenty, jejich rodiči a učiteli.

Nabízí ubytování, stravu a kapesné. Plynulá španělština nutná.

RWANDA

❖ Knihovna Saint Dominique

Nachází se v Kigali, hlavním městě; je druhou největší knihovnou ve Rwandě. Potřebují jednoho **dobrovolníka/-ici** na plný úvazek na dva roky, aby pomáhal(a) řediteli, Fr. Sixbertovi, se všemi záležitostmi týkajícími se **vedení knihovny**.

Znalost francouzštiny a práce s počítačem nutná.

USA

❖ Ekumenická komunita v Heartlandu

Heartlandský projekt: ekumenická komunita, která se zabývá ekologickým zemědělstvím a poskytuje rekolekce. Dobrovolníci pracují s obětmi a pachateli méně závažných trestních činů. Důležitou součástí projektu je zapojení se do boje za spravedlnost ať už na místní či celosvětové úrovni.

Nabízí vlastní pokoj, stravu, kapesné a plnou účast na komunitním životě.

Prosíme případné zájemce, aby kontaktovali dobrovolnické centrum na dvi@curia.op.org Minimální délka pobytu je většinou jeden rok. Další informace jsou k dispozici na internetové adrese: dvi.op.org

Růženec – naše svaté dědictví

Růženec je úkon zbožnosti, který se skládá ze tří starých způsobů meditace a dává tak vzniknout nové a více strhující modlitbě. Zahrnuje v sobě napodobování **mnišských zpěvů** žaltáře, **touhu po modlitbě k Matce Boží** a **rozjímaní nad Kristovým životem**. Je výsledkem pestré katolické zbožnosti a zůstává silnou a lidovou zbožností křesťanské víry. Zbožná legenda vypráví, že růženec obdržel od Matky Boží sv. Dominik ve vidění. Vždyť růženec v takové formě, v jaké ho známe dnes, se nazývá růženec sv. Dominika. Růženec jako způsob modlitby býval spojován i s jinými svatými, včetně sv. Františka. Ačkoliv růženec sv. Františka přežil do dnešní doby, nikdy se nestal tak populárním. Na počátku patnáctého století byl růženec dominikány zformován a záhy rychle jejich zásluhou zlidověl. Je velmi vhodný pro dominikány, protože tato modlitba se zvláště zaměřuje na centrální témata evangelia – vtělení, smrt a vzkříšení našeho Pána a Mariinu přední úlohu jako učedníka *par excellence* ve všech těchto událostech.

Recitace žalmů vždy patřila ke křesťanské zbožnosti a v dobách raného mnišství se tyto žalmy recitovaly alespoň jednou do týdne. Tallaght, jeden z irských mnichů, recitoval všech 150 žalmů denně (celý žaltář), rozdělených do tří skupin nazvaných na *tri coicat* (tři padesátky).

Z důvodů větší či menší negramotnosti laiků a proto, aby se mohli tímto způsobem modlit i ostatní lidé, byly žalmy nahrazeny krátkými antifonami, které vykládaly každý žalm a vypovídaly o Kristu. Protože také tento způsob byl těžký k zapamatování, nahradili irští mniši kolem roku 750 těchto 150 antifon jednoduchou biblickou modlitbou – Otče náš (Pater Noster). Tato forma „žaltáře“ byla nazvána „malý žaltář paternoster“.

Lidé se brzy uchýlili k jednoduchému způsobu, jak sledovat proud těchto modliteb, který byl jednodušší než spoléhání na vlastní prsty. Na počátku třetího století začali křesťané k počítání svých modliteb užívat kamínky a provazové uzlíky. Později začali používat kamínky, bobule nebo kroužky z kostí svázané provázkem. Významná postava anglických dějin – Lady Godiva z Coventry (+1041) byla známá tím, že nechala na sochu Panny Marie dát šňůru, na které byly krásně opracované kroužky z kamene připevněny tak, aby mohly procházet prsty jeden za druhým a Maria mohla přesně počítat své modlitby. Šňůra s kameny či korálky byla nazvána *paternoster* podle

modlitby, k níž byla používána. Ve třináctém století se tato šňůra začala nazývat růženec (věnec z růží) nebo korunka.

V polovině dvanáctého století se začal *paternoster* používat k počítání modlitby Zdrávas Maria (*Ave*). Například sv. Aybert se během dne často modlil slovy: „*Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s Tebou. Požehnaná jsi Ty mezi ženami a požehnaný je plod života Tvého.*“ Tuto modlitbu opakoval 150krát denně a během ní vždy poklekl a vrhnul se na zem. Tato forma zdrávasu (*Ave*) má biblický základ a můžeme ji objevit v liturgiích sv. Jana a sv. Marka, které pocházejí přibližně ze čtvrtého či pátého století. V šestém století byla dodána koptská forma: „*neboť jsi počala Krista, Syna Božího, Vykupitele duší!*“ Jméno „*Ježíš*“ bylo přidáno papežem Urbanem IV. (1261-4). Druhá část modlitby povstala z potřeby spojit chválu s prosbou a byla zřejmě ovlivněna litaniami ke všem svatým, kde se nachází invocace: „*Svatá Maria, oroduj za nás*“. V patnáctém století získala tato prosba dnešní formu, která byla pravděpodobně ovlivněna hrůzou z moru: „*Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen*“.

Úcta k Marii jde až k počátkům křesťanství. Nejranější podoba *Ave* byla vytvořena jako pozdrav: chvála Panny Marie za čest, kterou jí Bůh prokázal. *Akathistos* (doslovně ne-sedící, tj. stojící) je dlouhý hymnus, zpívaný ke cti Panny Marie, datovaný od roku 626, který se nachází v modlitbě církve řeckokatolické a pravoslavné. Má dvacet čtyři strof a polovina z nich, skládajících se z 13 řádků, začíná slovem „*Zdrávas*“. A jak napovídá název, zpívá se ve stoje.

První strofa vypráví o poslání Gabriela k Marii. Jeho úžas nad blahoskloností Všemohoucího je tak obrovský, že vytryskne v pozdrav: „*Bud' zdráva Ty, skrze kterou bude dále zářit radost. Bud' zdráva Ty, skrze kterou bude zrušeno prokletí. Bud' zdráva Ty, která znovu povolá z pádu Adama. Bud' zdráva vykoupení z Eviných slz!*“

Druhá strofa je dotazováním Marie, třetí v tom pokračuje a dává odpověď Gabrielovi. Čtvrtá vypráví o Vtělení, pátá je o navštívení Alžběty s řadou „*Zdrávasů*“ koncipovaných do slov plných radosti, která zasahují i Jana Křtitele. Šestá je věnovaná Josefovi a jeho pochybnostem. V sedmém přicházejí pastýři, kteří svůj pozdrav začínají velmi vhodně: „*Bud' zdráva Matko Beránka a Pastýře. Bud' zdráv ovčine pravých ovci!*“ V deváté strofě mudrci z Východu pláčou radostí: „*Bud' zdráva Matko nezapadající Hvězdy. Bud' zdráva nádherného Dne!*“ Jedenáctá strofa obširně vypráví

o útěku do Egypta s podtextem Exodu: „*Bud' zdrávo moře, které přemohlo moudrého faraóna. Bud' zdráva skálo, která dáváš život žízňivým!*“ a obsahuje i další výpovědi – o mraku, ohnivém sloupu, o maně atd. Dvanáctá a třináctá strofa jsou věnovány Simeonovi. Zbývající jsou již svou povahou spíše obecné.

Latinský *Akathistos* vznikl kolem roku 1050 a byl z velké části inspirován mariánským hymnem. V této době se vyvinuly i mariánské litanie, které byly z části inspirovány litaniami ke všem svatým. Nejznámější – loretánské litanie se stále používají a jsou velmi ovlivněny *Akathistem*.

Myšlenka, zapojit do růžence **rozjímání nad Kristovým životem**, pochází zřejmě od dvou mnichů z Yorkshire. Aelred z Rievaulx († 1167) popsal způsob meditace podobný modernímu růženci. Například když přemýšlí nad Zvěstováním, vstupuje do Mariina pokoje společně s andělem a pozdravuje naši Paní často opakovaným andělovým *Ave Maria*. Poté se vžívá do pocitů Marie, když slyší tento pozdrav. Následuje ji, když navštěvuje Alžbětu a když rodí Ježíše v Betlémě. V utrpení se sjednocuje se slzami bolestné Matky.

Jiný mnich, Štěpán ze Salley († 1252), rozšířil mezi lidmi formu lidové zbožnosti postavenou na meditacích. Sestavil je do tří částí po pěti meditacích, rozdělených na radostné, bolestné a slavné. Meditace jsou jednoduché a každá končí *Ave*. Maria je v nich nazírána zcela v roli matky Ježíše Krista.

Svatý Dominik a první bratři Řádu bratří kazatelů si zvykli recitovat *Ave* na kolenou. Tento způsob pochází z počátku jedenáctého století. Poklekali s každým *Ave* tak, jak bývá zobrazován na nejstarších malbách archanděl Gabriel při Zvěstování. Říká se, že blahoslavený Romee z Livie, spolupracovník svatého Dominika, převor v Lyonu v letech 1223 a pozdější provinciál v Provensálsku, zemřel svírajíce uzlovitý provázek, na kterém počítal svá *Ave*. To byl v podstatě růženec ve své zárodečné formě. Od roku 1266 se dominikánští laičtí bratři modlili 150krát Otče náš a Zdrávas Maria na způsob Davidova žaltáře a tento způsob modlitby se stal známý pod názvem Mariánský žaltář. A již před rokem 1235 se „Armáda Ježíše Krista“ (*Militia Jesu Christi*), laické sdružení připojené ke svatému Dominikovi, které se později nazývalo „třetí řád“, modlilo Mariánský žaltář denně.

V následujícím období začal mariánský žaltář upadat a byl znovu oživen dvěma dominikány: blahoslaveným Alanem de la Roche, který roku 1470 založil „Společenství žaltáře slavné Panny Marie“ v Douai, a Jakobem Sprengerem, který založil roku 1475 v Bologni „Společenství růžence“.

Všechny tyto základy moderního růžence byly položeny v době svatého Dominika a vznikaly v době jeho života. S jistotou můžeme říci, že raná forma moderního růžence je určitě spjata s Dominikovými spolupracovníky a těmi, kteří se k němu přidružili. Tvrzení o tom, že Dominik byl původcem zárodečné formy svatého růžence v moderní podobě, lze opřít o to, že on sám se zaměřil na kázání, položil důraz na vtělení a byl znám svou hlubokou úctou k Matce Boží.

Od roku 1480 začali dominikáni kázat o růženci, díky čemuž se tento způsob zbožnosti rychle rozvíjel, a navíc byl podporován všeobecně rozšiřovanými růžencovými obrázky, na nichž bylo vytištěno všech patnáct tajemství. Tyto obrázky vystavované v domovech pomáhaly lidem při meditaci. Bratři recitovali růženec v chóru tak, že jedna strana střídala druhou. Modlitby byly rozděleny na poloviny – *Otče náš*, *Zdrávas Maria* a *Sláva Otcí* a při chórové modlitbě se strany střídaly tak, že jedna strana recitovala první část modlitby a druhá recitovala zbývající část. *Sláva* bylo přidáno jako běžné zakončení žalmů zpívaných v chóru. Roku 1483 byla napsána kniha s názvem *Žaltář naší drahé Paní*, který obsahoval všech patnáct tajemství, kromě posledních dvou. Odpovídaly tajemstvím tak, jak je známe dnes. Korunování Panny Marie odpovídalo *Povýšení Panny Marie* a posledním tajemstvím byl *Poslední soud*.

Roku 1569 dominikánský papež sv. Pius V. oficiálně schválil a potvrdil růženec v jeho konečné podobě s přidáním druhé části modlitby *Zdrávas Maria* (Svatá Maria, Matko Boží...) a *Sláva Otcí*. Tento papež ustanovil svátek svatého růžence, a to roku 1573 na poděkování za vítězství křesťanů v bitvě u Lepanta. Následující papež hojně obdařil růženec odpustky. Růženec se uzavíral známým *Salve Regina* (Zdrávas Královno), které se datuje od jedenáctého století. Autorství je připisováno blahoslavenému Heřmanu z Althausenu, benediktinskému mnichovi, a je pravděpodobně nejznámějším latinským mariánským hymnem.

Tento druh modlitby byl nazván „*rosarium*“ (zahrada růží) díky růžím, s nimiž bývá Panna Maria spojována (například její titul – *Rosa mystica*). Růže byly atributem hojivého účinku a nesmrtelnosti, jejich velká krása a vůně se přirozeně staly symbolem Marie. Maria byla nazývána *rosa pudoris* (růže počestnosti) a *rosa e spinis* (růže mezi trny). Pramenem těchto obrazů

byla starozákonní kniha Píseň písní, ve které je nevěsta svým milovaným nazvána *flos campi* a je obdivována jako *lilium inter spinas*. Maria sama sebe nazývá růžovou zahradou (*rosarium*) a jméno růže, která se z ní zrodila, je Kristus. Růže s pěti okvětními lístky symbolizuje Kristových pět ran a červená barva růže (barva krve) jeho utrpení. Některé básně se zmiňovaly o „*růžovém dřevě kříže*“. Bílá růže představovala Mariinu čistotu a pět okvětních lístků taktéž symbolizovalo jméno MARIA. Ve třináctém století se na jednotlivá *Ave* pohlíželo také jako na růže. Růže je Kristus, Kristus se stal Slovem, a tedy slova modlitby Ave Maria (vyslovována jako připomínka skutečnosti vtělení Slova) jsou taktéž růží. Obrazy růží a růžových zahrad se staly symbolikou Kristova vtělení, utrpení a Mariiny čistoty:

„*Ježíš následoval vznešenou vůni až do doby, kdy se sám stal překrásnou růží.... Uviděl pro Syna Nejvyššího, tuto roztomilou nabídku vonící růže, která kvetla mezi trny hříšného světa, a sladká vůně její opravdové touhy se k němu nesla neustále. Byl chycen její horlivou láskou a tak okouzlen, že z Otcova klína sestoupil dolů k růži mezi trnám, a byl tak bolestně probodnut, že jeho ruce a nohy krvácely.*“ (Žaltář naší drahé Paní)

„*At' bratřím leží na srdci tradiční řádová zbožná úcta k panenské Bohorodičce. Vždyť ona je Královna apoštolů a vzor rozjímání Kristových slov a učenlivosti ve vlastním poslání.*

Nechť se denně modlí třetinu růžence, společně nebo soukromě podle rozhodnutí provinční kapituly. At' se přitom zachová přiměřené uspořádání vzhledem k liturgii. Tato forma modlitby nás vede k nazírání na tajemství spásy, v kterém je Panna Maria důvěrně spojena s dílem svého Syna.“ (LCO 67 § II)

Pro dominikány je růženec svatým dědictvím (*nostra sacra haereditas*). Je charakteristickým znakem řádu a růžencová šňůra je samozřejmě i součástí řeholního oděvu. Je to způsob, jakým se dovoláváme přimluvy Panny Marie, která byla omilostněna a poctěna nad celým stvořením, je to způsob, jakým rozjímáme nad tajemstvími naší spásy.

*Blackfriars, St. Giles, Oxford England
Překlad z angličtiny Tomáš Mlýnek*

P. Vladimír Koudelka, O.P.

OBRAZ BOHORODIČKY OD S. MARIA IN TEMPULO

V posledním příspěvku o reformě ženských klášterů v Římě jsme viděli, jak sestry od S. Maria in Tempulo dvakrát slíbily svatému Dominikovi, že se nechají reformovat za podmínky, že starý obraz Matky Boží půjde s nimi a že v reformovaném klášteře S. Sisto zůstane.

První zmínku o klášteře Panny Marie in Tempulo nalézáme za papeže Lva III. (795-816). Tento papež daroval kapli sv. Agaty, která byla v klášteře Tempulo, stříbrnou stolní lampu ve tvaru košíku. Klášter má různá jména: S. Agatha in Turri, in Tempori, in Tempulo. Také jeho poloha byla sporná. Až do nejnovější doby ho hledali především v Trastevere. S pomocí listin tohoto kláštera, které se dnes nalézají v řádovém archivu u sv. Sabiny (Archivum FF. Praedicatorum 31 [1961] 19-28), jsem mohl jednoznačně identifikovat trosky kláštera. Stál zcela blízko sv. Sixta na začátku staré via Appia. V tomto klášteře byl uctíván starý obraz Matky Boží, který přenesl Dominik 28. února 1221 spolu s pěti sestrami tohoto kláštera k sv. Sixtu. Obraz tam zůstal.

Jedna stará legenda z 12. století, která bývala čtena v liturgii hodin o svátku tohoto obrazu, nám pomáhá dozvědět se něco víc nejen o obrazu, nýbrž i o jménu kláštera. V ní jsou jako ve většině vyprávění tohoto druhu smíšené legendární prvky se zrnky historické pravdy. Proto si musíme tuto pravdu opatrně „vyloupnout“.

Legenda vypravuje: Apoštolové, shromáždění s Pannou Marií ve večeradle, se rozhodli, že dají namalovat její portrét. Pověřili tím evangelistu Lukáše. Malíř zhotovil kresbu, vybarvena však byla rukou Boží. Jistý zbožný

muž přinesl obraz do Říma. Tři uprchlíci z Konstantinopolu, Tempulus, Servulus a Cervulus, ho získali a vystavili ho v kostele sv. Agaty in Turri. Od té doby změnil kostel svůj titul na S. Maria in Tempulo.

Obraz byl velmi uctíván a plynuly sem bohaté almužny. To však vzbudilo závist lateránských kanovníků. V Lateráně byl totiž vystaven k uctívání obraz Spasitele, který také nebyl namalován lidskou rukou. Kanovníci si vyžádali od papeže Sergia dovození, aby směli přenést obraz do Lateránu pod záminkou, že Matka musí být u svého Syna. Při přenášení však je zastihlo blýskání a hromobití a nemohli jít dál. Sám papež musel přijít a odnést ikonu do lateránského kostela. Ale v noci odletěl obraz jako pták vzduchem zpátky na své původní místo u S. Maria in Tempulo. Papež si uvědomil nespravedlnost. Roku 905 daroval Matce Boží a klášteru S. Maria in Tempulo velké majetky na via Laurentia (Casa Ferrata) a zavázal lateránský palác, aby obstarával každý rok olej do lampy, která měla ve dne v noci hořet před ikonou. Řeholnice musely pak denně recitovat stokrát Kyrie eleison a Christe eleison. Dominikánky to věrně dodržovaly až do roku 1793.

V byzantské říši byly v 8. a 9. století za císaře Lva III. (717-741), za Konstantina V. (741-775) a ještě i za Lva IV. (813-820) obrazoborecké bouře. Všechny obrazy a ikony musely být zničeny. Mniši a mnišky, kteří uctívali a hájili obrazy, se v celých zástupech vystěhovali na Západ. V Římě vzniklo mnoho řeckých mužských a ženských klášterů. Zda byl klášter s kaplí svaté Agaty mužský a teprve později ženský, nemůžeme říci. Jméno svaté Agaty, řecké mučednice ze Sicílie, odkazuje na řecký původ kláštera. Není divu, že naše ikona byla přenesena z Východu do řeckého kláštera v Římě, aby byla uchráněna před zničením. V důsledku toho klášter a kostelík změnil titul z Agaty na Marii. Podle autora legendy pochází přízvisko „Tempulo“ od muže jménem „Tempulus“, který ikonu získal. Jména uprchlíků z Konstantinopolu: Tempulus, Servulus a Cervulus, nejsou žádná řecká jména, autor si je vymyslel.

Název „in Tempulo“ je latinský překlad řeckého „Soros“, což znamená chrám, chrámek. Skutečně se nalézal v Konstantinopolu kostel – Hagios Soros – ve kterém bývala uchováována naše ikona s jinými relikviemi Bohorodičky (např. s jejím pásem). Ikona se pak nazývala „Hagiosotorissa“. To bylo v Římě přetlumočeno na „S. Maria in Tempulo“. Tato ikona bývala často před obrazoboreckými bouřemi, ale i po nich, znázorňována na mincích. Za velkou úctu v Římě vděčí legendě o malíři ikony svatém Lukášovi. Kopie této ikony se nalézají v mnoha římských kostelích. Protože přístup k ní byl v uzavřeném

ženském klášteře ztížen, byly v Římě uctívány více nebo méně zdařilé kopie. Nejznámější kopie z 10. století se nalézá v kostele Ara Coeli na Kapitolu.

V roce 1960 vzal Carlo Bertelli, ředitel Ústavu pro restaurování a mezinárodní restaurátorské školy – můj dobrý známý – ikonu z péče dominikánek na Monte Mario do svého institutu, aby ji restauroval. Od lampiček, které dříve před ní hořely, byla pokryta tlustou vrstvou, skoro černou. Když se odstranila staletá špína a přemalování pláště ze 14. st., vynikl zjev, který uvedl do rozpaků i nejzkušenější římské znalce umění. Stáli před dílem nejvyšší kvality, mimořádně krásným a příkladným, který nemá v dějinách umění obdoby.

Na tenké desce z lipového dřeva je namalována svatá Panna v pozici orantky (přímluvkyně), v postoji klanění, s tělem obráceným doprava a s tváří přikloněnou k divákovi. Dolní část utrpěla oškrabováním a přemalováváním, ale tělo a hlava zůstaly nedotčené, takže barvy jsou dodnes podivuhodně živé. Pravá ruka, které připisují Řekové zvláštní tajemnou moc, nebyla namalována barvami, nýbrž hned na začátku byla zasazena do zlatého plechu. Později byla také levá ruka potažena zlatem. Obě ruce jsou ozdobeny vzácnými byzantskými šperky z 8. - 9. století. Na čele se dříve leskl vzácný diadém, který musely sestry v roce 1800 prodat, aby mohly zaplatit poplatky francouzským okupantům Říma. Maria je na této ikoně představena a nalíčena jako byzantská dáma. Ale oči stále hledí na toho, kdo ji pozoruje.

Jako je znázornění svaté Panny jedinečné, tak také umělecká technika, jíž je obraz zhotoven, je výjimečná. Hlava je totiž namalována na vosku, tělo z velké části na vrstvě sádry, jenom zbytek je namalován bezprostředně na dřevě. Tuto techniku, zvanou „in incausto“, nalézáme na obrazech mumií prvních křesťanských století v Egyptě. Není to žádný egyptský vynález, pochází z Říma a prostřednictvím těchto obrazů mumií nalezl pak cestu do byzantského malířství ikon, z nichž se zachovalo jen velmi málo na hoře Sinaj a v Berlíně. Technika zmizela v 6. století, a to i v knižní malbě, kde se zřídka vyskytovala.

Tato ikona patří jistě k nejstarším tohoto druhu. Carlo Bertelli uveřejnil článek o restaurování a o umělecké ceně obrazu – s obrazovým materiálem – také v Archivu FF. Praedicatorum 31 (1961) 82-111.

Protože místo, kde stál klášter S. Sisto, bylo nezdravé, začaly sestry roku 1570 stavět nový klášter – S. Domenico e Sisto. Nalézá se za Traianovým forem uprostřed města (dnešní Angelicum). V roce 1574 se sestry přestěhovaly do nového kláštera a ikona tam byla velmi slavnostně přenesena.

Roku 1936 vyměnil magister řádu M. S. Gillet s Mussolinim dům generální kurie a Angelikum ve Via S. Vitale za nové sídlo generální kurie při bazilice svaté Sabiny. Pro Angelikum zabavil O. Gillet klášter mnišek S. Domenico e Sisto a sestry dostaly klášterík S. Rosario na Monte Mario. Ikona tam byla zase přenesena. Originál se nalézá v chóru sester, kopie je možno vidět v kostele. Sestry však jsou vždy ochotny obrátit ikonu tak, aby bylo vidět její originál.

V posledních člancích jsme viděli, kolik stop zanechal svatý Dominik v Římě. Dnes můžeme po těchto stopách chodit, jenom je nutné, abychom studovali prameny a literaturu a zajímali se o to. Sama ikona je velmi pozoruhodná nejen z hlediska historického a uměleckého, nýbrž je to cenná památka na svatého Dominika, který ji nesl v rukou a se svými prvními sestrami v Římě se před ní modlil.

DOMINIKÁNSKÁ KONTEMPLACE

Kontemplace není v dominikánské tradici pouhou izolovanou aktivitou nebo zvláštním duchovním cvičením. Je dynamickým postojem otevřenosti tvůrčí a spasitelné Boží přítomnosti v daném okamžiku. Jako kvas těstem propustuje naším studiem, kázáním, liturgií, ztišením a společným životem.

Naše kázání je víc než opakováním doktrín a morálních exhortací. Je sdílením našeho kontemplativního vhledu, ovocem kontemplace – „*contemplari et contemplata aliis tradere*“.

Naše studium je víc než pouhé hromadění vědomostí. Zahrnuje v sobě usebranou kontemplaci Božích tajemství, tajemství všeho Božího stvoření a lidské historie, či k této kontemplaci směřuje.

Náš společný život není pouze sdílením materiálních statků, ale také sdílením nás samých a naší kontemplace v modlitbě, kázání, liturgii a neformálních rozhovorech. Jako dominikáni žijeme svůj kontemplativní život společně v komunitě a jako komunita.

Dominikánská kontemplace je bytostně křesťanská. Jejím hlavním předmětem je Ježíš Nazaretský, vtělené Slovo, jak o něm vyprávějí evangelia. Právě skrze něho se v kontemplaci přibližujeme Božímu tajemství a tajemství Božího lidu. Je to inkarnační spiritualita. Z tohoto důvodu spiritualita není jakýmsi individualistickým spiritualismem. Kontemplace nám umožňuje rozjímat nad naším skutečným já a lépe komunikovat s bližními. Daleka toho, aby nás oddělovala od našich bratrů a sester, nás kontemplace přivádí k nahlížení ostatních lidí, zvláště chudých, odsunutých na okraj společnosti a trpících tak, jak je vidí Bůh. Budeme-li věnovat více pozornosti kontemplativnímu duchu v našich komunitách, povede to k jejich upevnění.

Z Akt Generální kapituly v Providence 2001

My víme, že přijde...

Protože jednou přišel a protože přinesl tolik síly, proto věříme, že přijde zas, že přijde k trvalému, rozhodnému vítězství. Spojil se s lidskou přirozeností, stal se člověkem, slabým dítětem. O tom nám zpívají jesle, o síle, která se snesla s nebes na všechny dětské kolébky, na všechny lidi, aby se mohli stát podobnými Bohu, protože Bůh se stal podobným člověku a snesl do lidské přirozenosti všechnu svou lásku k Otci, všechnu pravdu, všechnu cestu, veškeré prostředky. Zvítězil svou láskou nad vinou, nad zlobou. Vykoupil nás a proto jeho dílo nemůže být zmařeno pro toho, kdo se zachytí jako trosečník desky, kdo se zachytí dřeva svatých jesliček, kdo se zachytí skutečnosti, že Slovo se stalo tělem.

Věříme, že tím očistil, posvětil naše tělo, a že dal duši s druhé strany tolik síly, aby mohla toto tělo udržovat čisté a nedopustila, aby ji jeho slabosti a jizvy ochuzovaly.

Přišel k nám nejenom, aby mezi námi dlel tři roky. Slíbil, že s námi bude až do skonání světa. S námi svým tělem svátostným, s námi svým vítězstvím, s námi svými milostmi.

On zůstane až do posledního dne pro posledního člověka Cestou, Pravdou a Životem. Nechce být Bohem cizím, vzdáleným, nesmířitelným, nepřibližitelným, nýbrž Bohem v nás, Bohem, který chce žít a přebývat v nás, abychom s ním žili, s ním byli spojeni docela těsně a důvěrně jako přítel s přítelem. Proto se stal dítětem lidským, abychom my se stali dítětem Božím. Abychom žili a jednali z Boha, stále podobněji podle něho a stále blíže k němu.

...

Hledáte, pláčete, vzdycháte po tom, aby přišel k vám, do srdcí vašich drahých, aby kraloval také v naší vlasti. My víme, že přijde, ale že na nás všech je, abychom mu chystali cestu svým vlastním posvěcením. On má dosti moci a sil pro nás i pro ostatní, aby si nás přitáhl k sobě. Dejme se jenom přitáhnout. Nade všechno nám budiž On a spojení s ním. Pak přijde. My víme, že přijde...

Dr. Silvestr M. Braitto

Na hlubinu; 10. roč. (1935): 1. číslo, str. 1 - 2

PROVINCIAL DOMINIKÁNŮ

P. Alvarez Kodeda OP
Husova 234/8, 110 00 Praha 1
☎/fax/zázn: 224 219 685
✉ provincial@op.cz

MNIŠKY KAZATELSKÉHO RÁDU

S. M. Michaela Smrčková OP
Dolní Česká 1, 669 02 Znojmo
☎ 515 221 161
S. M. Pavla Dobalová OP
Lysolajské údolí 106/2
165 00 Praha 6
☎ 220 923 159
✉ monialesop@volny.cz

ŘEHOLNÍ INSTITUT ROZJIMAVÝCH SESTER

S. M. Terezie Eisnerová OP
Nám. bří Jandusů 21
104 00 Praha 10-Uhřetěves
☎ 267 712 611, 267 712 614
✉ sestryop@volny.cz

ČESKÁ KONGREGACE SESTER DOMINIKÁNEK

S.M. Slavomíra Měříčková OP
Veveří 27, 602 00 Brno
☎ 541 214 846
✉ dominikanky.brno@world-online.cz

Konvent sester dominikánek

Katolický domov studujících
Černá 14, 110 00 Praha 1
vrátnice KDS: ☎ 224 934 496
ředitelna: ☎/fax: 224 934 856
konvent sester: ☎ 224 934 655
✉ sestrycerna@op.cz
✉ kds@op.cz

DÍLO BLAŽENÉ ZDISLAVY

s. Marie Terezie Legnerová
Komenského 4, 412 01 Lito-
měřice; ☎ 416 737 960

SDRUŽENÍ KNĚŽÍ A JÁHNŮ SV. DOMINIKA

P. Antonín Damián Nohejl
Řím.-kat. farnost Praskolesy
čp. 33, 267 54 Praskolesy
☎ 311 510 682; ☎ 602 327 842
✉ adnohejl@razdva.cz

MODERÁTOR LAICKÝCH SDRUŽENÍ

Dagmar Ester Kopecká
Na Zlíchově 221/8
152 00 Praha 5
☎/fax: 251 554 669
✉ ester@op.cz

KAZATELSKÉ STŘEDISKO

P. Pavel Mayer OP
☎: 585 230 764
☎ 602 858 800
✉ pavel@op.cz

DOMINIKÁNSKÁ KNIHOVNA

Husova 8, Praha 1
výpůjčky jen do studovny:
Po a Út 10 – 14 h.
✉ oplibp@volny.cz

Nakladatelství KRYSTAL OP

Husova 8, 110 00 Praha 1
☎ 224 237 750
web: krystal.op.cz
✉ krystalop@volny.cz

RADIO VERITAS

P. Piotr Krysztofiak OP
Husova 8, 110 00 Praha 1
☎ 224 218 442
✉ veritas@op.cz

SALVE. Revue pro teologii a duchovní život

Velké nám. 35
500 01 Hradec Králové
☎ 495 513 329
✉ dominika@diecezechk.cz

VEČERNÍ EVANGELIZAČNÍ ŠKOLA

P. Jan Rajlich OP
http://misie.op.cz/, jan@op.cz

HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR

Radim a Kateřina Ucháčovi
Hlubočepská 85/64
152 00 Praha 5
web: www.prolife.cz
✉ uchac@prolife.cz

HNUTÍ SVĚTLO-ŽIVOT (OÁZY)

P. Jan Rajlich OP
web: oaza.op.cz
web: ain-karim.op.cz

SERVO o.p.s.

Daisy Zdislava Waldsteinová
Sněmovní 11, 118 00 Praha 1
☎ 602 367 505

Mons. DOMINIK DUKA OP

Biskupství královéhradecké
Velké nám. 35
500 01 Hradec Králové
☎ 495 513 329 (sekretář)
fax: 495 512 850
✉ duka@diecezechk.cz

PŘÍSPĚVKY NA VYDÁVÁNÍ MĚSÍČNÍKU OPUSCULUM

122918389/0800 (ČS)
var. symbol 332

DOMINIKÁNI NA INTERNETU

www.op.org – centrální stránka dominikánů ve světě

www.op.cz – hlavní stránka dominikánů v ČR (spravuje Jan Jáchym Beneš)

kongregace.op.cz – Kongregace sester dominikánek (spravuje Martin Rosenbaum)

rozjimavesestry.op.cz – Rozjímavé sestry sv. Dominika (MR)

laici.op.cz – Sdružení laiků sv. Dominika (MR)

kds.op.cz – Katolický domov studujících, Praha (MR)

krystal.op.cz – Nakladatelství Krystal OP s.r.o. (spravuje Jiří Kopecký)

oliva.op.cz – knihkupectví Oliva v Pražském klášteře (JK)

jilji.op.cz – Klášter dominikánů Praha (spravuje Petr Chaloupský)

plzen.op.cz – Klášter dominikánů Plzeň (spravuje fr. Cyprján Suchánek OP)

informace:

Jan Jáchym Beneš
✉ jachym@op.cz

Nové stvoření ukázal Tvůrce přírodě a zjevil se nám, svým dětem. Přišel na svět z lůna Panny a zachoval je i nadále neporušené. My žasneme nad tímto divem a zpíváme té, která je svatá:

*Raduj se, květe neposkrvněného života,
Raduj se, koruno čisté zdrženlivosti.
Raduj se, přinášíš budoucí vzkříšení,
Raduj se, odhaluješ život andělů.
Raduj se, vzácný plode, jež živiš věřící,
Raduj se, košatý strome, pod kterým mnozí najdou stín.
Raduj se, nosilas v lůně Pána bloudících,
Raduj se, zrodilas světu záchranu otroků.
Raduj se, ty, která oroduješ u spravedlivého Soudce,
Raduj se, přímlyvkyně za odpuštění zbloudilých.
Raduj se, neoděným jsi šatem milosti,
Raduj se, jsi láska, jež překoná veškerou touhu.
Raduj se, Nevěsto nesnoubená.*

Je to podivuhodné narození. Odpoutejme se od světa a obraťme svoji pozornost k nebi. Vznešený Bůh se mezi námi objevil ve skromné lidské podobě, aby pozvedl ty, kteří s radostí volají: *Aleluja!*

z hymnu Akathistos

Aleluja! Radujme se!
Takové at' jsou i naše letošní Vánoce.

redakce